

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr.25

2010.gada 1.aprīlī

(Prot. Nr.10, 2.§)

Par lietas neierosināšanu par SIA „Zn metālapstrāde” 01.02.2010. iesniegumu

Konkurences padome 02.02.2010. saņēma SIA „Zn metālapstrāde” (turpmāk tekstā arī – Iesniedzējs) 01.02.2010. iesniegumu par SIA „Baltic Zinc Technics” veiktajām negodīgas konkurences darbībām (turpmāk tekstā – Iesniegums).

Iesniedzējs norāda, ka SIA „Zn metālapstrāde” pamatdarbības veids ir tērauda izstrādājumu apstrāde ar karstās cinkošanas metodi, bez SIA „Zn metālapstrāde” Latvijā pašlaik šajā tirgū darbojas arī SIA „Baltic Zinc Technics”, kura pēc Iesniedzēja aprēķiniem atrodas dominējošā stāvoklī tērauda izstrādājumu apstrādes ar karstās cinkošanas metodi tirgū Latvijas teritorijā. Iesniegumā minēts, ka SIA „Baltic Zinc Technics” ir meitas uzņēmums Dānijā reģistrētajai akciju sabiedrībai „Herning Varmforzinkning” (turpmāk tekstā – Herning Varmforzinkning).

Iesniedzējs uzskata, ka SIA „Baltic Zinc Technics” veic tērauda izstrādājumu apstrādi ar karstās cinkošanas metodi zem to reālās pārdošanas cenas (zem pašizmaksas), jo SIA „Zn metālapstrāde” ir veikusi identiska produkta un masas apstrādi ar karstās cinkošanas metodi par augstāku cenu. Līdz ar to Iesniedzējs lūdz izvērtēt, vai SIA „Baltic Zinc Technics” nav pārkāpusi Konkurences likuma 13.panta pirmo daļu un pirmās daļas 4.punktu.

Turklāt Iesniedzējs uzskata, ņemot vērā to, ka pie SIA „Baltic Zinc Technics” dodas klienti no Igaunijas Republikas un Lietuvas Republikas, līdz ar to neveic tērauda izstrādājumu apstrādi ar karstās cinkošanas metodi savas valsts tirgū, bet izmantojot to, ka SIA „Baltic Zinc Technics” piedāvā šo pakalpojumu par mākslīgi samazinātu cenu (zem pašizmaksas), brauc uz Latvijas Republiku, tiek ietekmēta pakalpojumu pārdošana vismaz divās Eiropas Savienības dalībvalstīs. Tādējādi SIA „Baltic Zinc Technics” iespējamais mērķis ir izspiest no Latvijas Republikas un tuvējo kaimiņvalstu tirgus tās konkurentus. Līdz ar to Iesniedzējs lūdz izvērtēt, vai SIA „Baltic Zinc Technics” nav pārkāpusi Eiropas Kopienas Dabīgās Līguma 82.panta a) punktā noteiktos aizliegumus.

Iesniegumā norādīts, ka pastāv aizdomas, ka SIA „Baltic Zinc Technics” 2009.gadā no Herning Varmforzinkning saņemto aizdevumu LVL 934 043 (SIA „Baltic Zinc Technics” gada pārskats par 2008./2009.gadu) nav izlietojusi savai attīstībai, investīcijām jaunu iekārtu iegādei, bet tam, lai spētu piedāvāt pakalpojumu par mākslīgi samazinātu cenu, kā arī, ka Herning Varmforzinkning katru mēnesi pārskaita līdzekļus SIA „Baltic Zinc Technics” zaudējumu segšanai.

Iesniedzējs lūdz Konkurences padomi ierosināt izpēti lietu par iepriekš minētajiem faktiem.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 2.punktu un 23.panta trešās daļas 3.punktu, Konkurences padome 26.02.2010. pieņēma lēmumu (Prot. Nr.7, 4.§) pagarināt lēmuma par lietas ierosināšanu vai neierosināšanu uz SIA „Zn metālapstrāde” 01.02.2010. iesnieguma pamata pieņemšanas termiņu līdz 01.04.2010.

„Zn metālapstrāde” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003698096, tās juridiskā adrese ir Riharda Vāgnera iela 12-24, Rīga. Ražotnes adrese – Aviācijas iela 18e, Jelgava.

„Baltic Zinc Technics” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003408067, tās juridiskā adrese ir Antenas iela 3, Rīga. A/S „Herning Varmforzinkning” (Dānija) ir SIA „Baltic Zinc Technics” dalībnieks.

Izvērtējot Iesniegumā ietvertu un papildus iegūto informāciju, Konkurences padome

k o n s t a t ē j a:

1. Konkrētais tirgus

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu „konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu”. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu „konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības”. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu „konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām”.

Karstā cinkošana ir cinka pārklājuma izveidošana uz tērauda izstrādājumiem, iegremdējot tērauda izstrādājumu izkausētā cinkā. Cinka kārtā pārklāj tērauda izstrādājumus no visām pusēm (izstrādājumus ar dobumiem – arī no iekšpuses), pārklājums ir piekausēts pie tērauda virsmas, izveidojot cinka un tērauda sakausējumu. Cinka pārklājums aizsargā tēraudu no korozijas ar elektroķīmiskās sistēmas palīdzību.

Iesniedzējs norāda, ka sniedz karstās cinkošanas pakalpojumu metāla konstrukciju ražotājiem. Lai gan ir vairākas pretkorozijas aizsardzības metodes, tomēr bieži vien klienti nevar izvēlēties citu metodi, jo pasūtītājs publiskajā iepirkumā jau ir

paredzējis karstās cinkošanas izmantošanu. Iesniedzējs, salīdzinot karstās cinkošanas metodi ar citiem pretkorozijas aizsardzības veidiem, skaidro, ka krāsošana nodrošina aizsardzību īsu laika periodu, tāpat pulverkrāsošana, līdzīgs rezultāts arī izmantojot auksto cinkošanu, elektroķīmiskās cinkošanas rezultātā izveidojas diezgan plāns cinka slānis, tādēļ to vairāk izmanto dekoratīviem nolūkiem, savukārt metalizācija ir sarežģīta un dārga tehnoloģija, kuru izmanto nelieliem izstrādājumiem. Karsto cinkošanu izmanto rūpnieciskajā ražošanā, gan lieliem, gan nelieliem izstrādājumiem, pārsvarā būvniecības konstrukcijām. Optimālie cinkošanas vannas izmēri: 5,5-7m (garums), 1,4m (platums), 2,7-3m (dziļums).

SIA „Baltic Zinc Technics” (turpmāk tekstā – BZT) uzskata, ka konkrētās preces tirgus ir tērauda pretkorozijas aizsardzības tirgus. Papildus sniegtajā informācijā norādot metodes tērauda izstrādājumu aizsardzībai pret koroziju un mitrumu, kuras ir vienlīdz efektīvas ar karsto cinkošanu, t.i.:

- aukstā cinkošana (tērauda izstrādājumi tiek pārklāti ar cinku bagātinātu krāsu, tāpat kā karstā cinkošana, nodrošina tērauda virsmas katodisko aizsardzību);
- metalizācija (izsmidzina cinku izmantojot iekārtu ar elektriskā laukā sakarsētu gaisa strūklu, izveidojas 100-150 mikronu biezs cinka slānis, nodrošina tērauda virsmas katodisko aizsardzību);
- galvaniskie pārklājumi (notiek metāla uzklāšana elektroķīmiskā ceļā, galvanizējamo priekšmetu izmanto kā katodu elektrolīzes vannā, nodrošina tērauda virsmas katodisko aizsardzību);
- termodifūzā cinkošana (nelielas detaļas tiek iebērtas kopā ar cinka pulveri rotējošā katlā, kura temperatūra ir robežās no 320° līdz 420°C, pulveris veido cinka pārklājumu, nodrošina katodisko aizsardzību);
- slapjā krāsošana (tradicionālākā un vispopulārākā tērauda virsmas aizsardzība, metāls tiek nogruntēts un pārklāts ar krāsu izmantojot otu vai rulli);
- pulverkrāsošana (elektroniski uz virsmas tiek uzklāta pulverveida krāsa, un tad virsmu karsti žāvē krāsnī, veidojot noturīgu pārklājumu);
- metalizācija vakuumā (metalizācijas materiāls tiek ievietots vakuuma kamerā un sildīts līdz tādai temperatūrai, ka materiāls iztvaiko, kondensāts nosēžas uz pārklājamā materiāla virsmas un veido plānu pārklājumu);
- emaljēšana (emaljas masu uzklāj metāla virsmai un karsē +860°C temperatūrā, emalja kūst un pārklāj metāla virsmu, kā rezultātā virsma kļūst noturīga arī pret mehāniskiem un ķīmiskiem bojājumiem).

Savukārt BZT mājas lapā¹ minēts, ka visu sistēmu pamatā, kuras tiek lietotas aizsardzībai pret koroziju, ir vai nu aizsargbarjeras nodrošināšana, vai galvaniska elementa izveidošana, karstā cinkošana nodrošina abas šīs priekšrocības. Elektroķīmisko aizsardzību dažreiz dēvē par upurēšanas tipa aizsardzību, jo cinks upurē pats sevi, aizsargājot tēraudu, pie kura tas ir piekausēts, kamēr vien kāda daļa no cinka pārklājuma vēl ir saglabājusies, pat ja tā ir sliktā stāvoklī. Neviens cits pārklājums nevar piedāvāt to, ko nodrošina karstās cinkošanas ceļā izveidojies cinka pārklājums. Tāpat skaidrots, ka parasto krāsu pārklājumiem nav nekādas elektroķīmiskas ietekmes uz metālu. Attiecībā uz karstās cinkošanas pielietošanas jomu BZT mājas lapā norādīts, ka cinkoto tērauda konstrukciju izmantošanas efektivitāte pierādījusi sevi dažādās būvniecības jomās, tā kļuvusi neaizvietoājama tiltu, telekomunikāciju torņu būvē, inženiertehnisko, rūpniecisko un sabiedrisko ēku celtniecībā, lauksaimniecībā, enerģētikā, īpašu atbalstu karstās cinkošanas metode ir guvusi objektos, kas atrodas agresīvās, koroziju veicinošās

¹ <http://www.bzt.lv>

vidēs. Bez tam BZT mājas lapā minēts, ka ilgtermiņā cinka pārklājums gandrīz vienmēr ir izdevīgāks, salīdzinot ar krāsošanu, jo pretkorozijas aizsardzību nodrošina uz ilgāku laiku, kā arī samazina korozijas risku nelielu bojājumu gadījumos. Turklāt, dažreiz korozija uz krāsotajām daļām sākas no iekšpuses, kur krāsojums nav ideāls, cinks pārklāj izstrādājumu iekšpusi un ārpusi vienādā biezumā, nodrošinot vienādu aizsardzību gan cauruļveida konstrukciju iekšpusē, gan no ārpusē. Tāpat norādīts, ka karstās cinkošanas kā pretkorozijas aizsardzības risinājuma kalpošanas ilgums ir 25 gadi, savukārt īstermiņa krāsošanas – 5 gadi, ilgtermiņa – 8 gadi.

BZT klientu galvenās darbības jomas ir būvniecība (konstrukcijas, industriālie režģi, margas, balsti, sijas, ieliekamas detaļas, utt.), enerģētika un sakari (elektropārvades tīkli, telekomunikācijas sakaru torņi, vēja ģeneratori un to detaļas, utt.), lauksaimniecība (fermu inventārs, tvertnes, rezervuāri, kaltes, siltumnīcas, utt.), vides sektors (attīrīšanas iekārtas, skaņas barjeras autoceļiem, vides reklāmas, utt.), satiksmes sektors (tilti, satiksmes pārvadi, autoceļi, ielu un autoceļu apgaismojuma stabi, gājēju barjeras, informatīvās zīmes, utt.), transporta sektors (kuģu aprīkojums, piekabes, borti, cauruļvadi, mašīnu rāmji, utt.). Cinkojamie tērauda izstrādājumi atšķiras pēc to materiāla veida (formas), biezuma un izmēra gabarīta izmēriem (garums, platums, augstums), (*).

Papildus tika iegūta informācija no sabiedrībām, kuras izmanto karstās cinkošanas pakalpojumus dažāda veida tērauda izstrādājumiem, t.sk. metāla konstrukcijām būvniecības objektiem, telekomunikāciju iekārtu izvietošanai, caurulēm un to komplektējošiem elementiem, antenu balstu metālkonstrukcijām, tiltu metālkonstrukcijām, dzelzceļa ritošā sastāva metālkonstrukcijām, dzelzceļa luksoforu un sliežu ēžu detaļām, angāru metālkonstrukcijām u.c. Minētās sabiedrības norādīja, ka tiek cinkoti visdažādākā izmēra un svara tērauda izstrādājumi, arī viena pasūtījuma apjoms var svārstīties no dažiem kilogramiem līdz vairākiem desmitiem tonnu. Attiecībā par tērauda izstrādājumu apstrādes ar karstās cinkošanas metodi aizvietojamību ar citām pretkorozijas metodēm sabiedrības sniegušas viedokļus, ka karstā cinkošana nav aizstājama ar citām pretkorozijas metodēm. Viena no sabiedrībām norādījusi, ka pretkorozijas metodes ir savstarpēji aizvietošanas, vienlaicīgi uzsverot, pretkorozijas aizsardzības metodi neizvēlas paši, bet ievērojot savu pasūtītāju prasības. Lielākā daļa aptaujāto sabiedrību minējušas, ka izmanto karstās cinkošanas pakalpojumu atbilstoši pasūtītāja vai attiecīgā projekta prasībām.

Izvērtējot iepriekš minēto, ņemot vērā tādus faktoros kā kalpošanas ilgums, ekspluatācijas apstākļi, pielietošanas sfēra, tērauda izstrādājumu, kuriem kā pretkorozijas aizsardzības metodi izmanto karsto cinkošanu, dažādos izmērus, formu un svaru, Konkurences padome kā atsevišķu konkrētās preces tirgu definē tērauda izstrādājumu apstrādes ar karstās cinkošanas metodi tirgu.

Attiecībā par konkrēto ģeogrāfisko tirgu BZT uzskata, ka Baltijas valstu un Polijas tirgū konkurences apstākļi ir pietiekami līdzīgi, jo pastāv līdzīgs konkurences tiesiskais regulējums, nepastāv šķēršļi ieešanai tirgū, kā arī ir līdzvērtīga ekonomiska iespēja šajā teritorijā realizēt savas preces līdzās konkurentu precēm, sacenšoties savā starpā. Līdz ar to BZT uzskata, ka tās konkurenti ir uzņēmumi, kuri piedāvā tērauda pretkorozijas apstrādi vai jau rūpnieciski pret koroziju apstrādātu tēraudu visā norādītajā ģeogrāfiskajā teritorijā.

1.tabula SIA „Baltic Zinc Technics” tērauda izstrādājumu karstās cinkošanas klientu īpatsvars² no atsevišķām valstīm 2007., 2008. un 2009.gadā

(*)

2.tabula SIA „Zn metālapstrāde” tērauda izstrādājumu karstās cinkošanas klientu īpatsvaru no atsevišķām valstīm 2008. un 2009.gadā

Valsts	2008	2009
	Klientu īpatsvars pēc apgrozījuma (%)	Klientu īpatsvars pēc apgrozījuma (%)
Igaunija	3,52	0
Lietuva	8,86	18,71
Latvija	87,62	81,29
Kopā	100	100

SIA "Zn metālapstrāde" norādījusi, ka 2008.gadā karstās cinkošanas pakalpojumi sniegti diviem klientiem no Igaunijas (viens no tiem - sabiedrība, kura sniedz karstās cinkošanas pakalpojumus Igaunijā) un pieciem klientiem no Lietuvas (viens no tiem - sabiedrība, kura sniedz karstās cinkošanas pakalpojumus Lietuvā), savukārt 2009.gadā karstās cinkošanas pakalpojumi sniegti 8 klientiem no Lietuvas (viens no tiem - sabiedrība, kura sniedz karstās cinkošanas pakalpojumus Lietuvā).

Tikšanās laikā SIA „Zn metālapstrāde” paskaidroja, ka gadījumos, kad SIA „Zn metālapstrāde” vannā nevar veikt cinkošanu, piemēram, detaļas izmēra dēļ, arī SIA „Zn metālapstrāde” ved cinkot uz Lietuvas vai Igaunijas uzņēmumiem. Bez tam SIA „Zn metālapstrāde” skaidroja, ka pie noteikta apjoma, piemēram, 12-20 tonnas tērauda izstrādājumu, var vest arī 400 km tālu. Vidējais apjoms, kādu cinko SIA „Zn metālapstrāde” klienti, ir 10-12 tonnas, norādot, ka 350 km ir kritiskais attālums, lai vestu cinkot 10-12 tonnas vienā reizē, ja ir optimāla izmēra cinkošanas vanna (SIA „Zn metālapstrāde” ir optimāla izmēra cinkošanas vanna). SIA „Zn metālapstrāde” uzsvēra, ka klientam ļoti svarīgs ir izpildes termiņš, SIA „Zn metālapstrāde” līgumos paredzēts, ka maksimālais izpildes termiņš ir 72 stundas, bet parasti pasūtījums tiek izpildīts ātrāk. Braucot cinkot 350 km parasti nepieciešamas 3-5 dienas, jo jāņem vērā laiks ceļā un tas, vai uzņēmumā būs iespējams vēlamajā laikā saņemt pakalpojumu (jāgaida rindā).

Iepriekš lēmumā minētās sabiedrības, kuras izmanto karstās cinkošanas pakalpojumus dažāda veida tērauda izstrādājumiem, norādījušas, ka saņem šos pakalpojumus no BZT un/vai SIA "Zn metālapstrāde", neviena nav minējusi, ka izmantotu Igaunijas, Lietuvas vai kādas citas valsts tērauda izstrādājumu apstrādes ar karstās cinkošanas metodi pakalpojumu sniedzējus. Karstās cinkošanas pakalpojumus BZT sniedz Rīgā, SIA "Zn metālapstrāde" - Jelgavā, savukārt aptaujātās sabiedrības (to ražotnes vai noliktavas), kuru tērauda izstrādājumi tiek cinkoti, atrodas Rīgā, Jelgavā, Mārupē, Daugavpilī, Grobiņā.

Izvērtējot iepriekš minēto, ņemot vērā vietējo pasūtījumu īpatsvaru tērauda izstrādājumu karstās cinkošanas pakalpojuma kopējā pieprasījumā, pakalpojuma saņēmēju viedokli par pakalpojuma sniedzēja izvēli, pasūtījumu izpildes termiņu, pasūtījumu apjomu un tērauda izstrādājumu piegādes attālumu, Konkurences padome uzskata, ka nav pamata konkrēto ģeogrāfisko tirgu noteikt plašāku par Latvijas Republikas teritoriju.

Līdz ar to Konkurences padome kā konkrēto tirgu nosaka tērauda izstrādājumu apstrādes ar karstās cinkošanas metodi tirgu Latvijas Republikas teritorijā. Vienlaicīgi neizslēdzot iespēju pie citiem apstākļiem tirgu definēt arī savādāk.

² Klientu īpatsvars pēc skaita rēķināts, attiecinot katras valsts klientu skaitu pret kopējo aktīvo klientu skaitu konkrētajā gadā, klientu īpatsvars pēc apgrozījuma rēķināts, attiecinot katras valsts kopējo debitoru apgrozījumu produktam tērauda karstā cinkošana pret kopējo debitoru apgrozījumu minētajam produktam.

2. Dominējošais stāvoklis

Atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 1.punktam „*dominējošais stāvoklis – tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šis dalībnieks vai šie dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem*”.

Iesniedzējs norāda, ka tērauda izstrādājumu apstrādes ar karstās cinkošanas metodi Latvijas tirgū pašlaik darbojās divi tirgus dalībnieki – BZT un SIA „Zn metālapstrāde”, SIA „Zn metālapstrāde” sniedz karstās cinkošanas pakalpojumus kopš 2008.gada maija. Iepriekš tērauda izstrādājumu apstrādi ar karstās cinkošanas metodi Latvijā veica arī AS „Rīgas kuģu būvētava”, pamatā savām vajadzībām. BZT norādīja, ka šādu pakalpojumu AS „Rīgas kuģu būvētava” nodrošināja līdz 2009.gadam. Vienlaicīgi BZT uzskata, ka neatrodas dominējošā stāvokli, ievērojot tās viedokli par konkrēto tirgu.

3.tabula *Tirgus dalībnieku tirgus daļas 2008.gada 3. un 4.ceturksnī, 2009.gada 1., 2., 3. un 4.ceturksnī*

	SIA „Baltic Zinc Technics”		SIA „Zn metālapstrāde”	
	Tirgus daļa (%) pēc apgrozījuma (LVL)	Tirgus daļa (%) pēc apjoma (apstrādātie tērauda kg)	Tirgus daļa (%) pēc apgrozījuma (LVL)	Tirgus daļa (%) pēc apjoma (apstrādātie tērauda kg)
2008.g. 3.cet.	(*)	(*)	(*)	(*)
2008.g. 4.cet.	(*)	(*)	(*)	(*)
2008.g. 3.-4.cet.	>60%	>60%	<40%	<40%
2009.g. 1.cet.	(*)	(*)	(*)	(*)
2009.g. 2.cet.	(*)	(*)	(*)	(*)
2009.g. 3.cet.	(*)	(*)	(*)	(*)
2009.g. 4.cet.	(*)	(*)	(*)	(*)
2009.g. 1-4.cet.	>60%	>60%	<40%	<40%

BTZ vienīgais dalībnieks ir Dānijas akciju sabiedrība „Herning Varmforzinkning”, kurai pieder viena no lielākajām karstās cinkošanas ražotnēm Dānijā³. Kopš 2008.gada otrās puses BZT tirgus daļa gan pēc apgrozījuma, gan apjoma pārsniedz (*), 2009.gadā laikā tā ir kļuvusi par dažiem procentiem lielāka, līdz 2008.gada maijam BZT atradās monopolstāvoklī tērauda izstrādājumu apstrādes ar karstās cinkošanas metodi tirgū. SIA „Zn metālapstrāde” ienāca karstās cinkošanas tirgū brīdī, kad pieprasījumam bija tendence palielināties, un neilgā laikā tās tirgus daļa jau pārsniedza (*) robežu, 2009.gadā SIA „Zn metālapstrāde” tirgus daļa samazinājusies par dažiem procentiem, tomēr samazinājums nav uzskatāms par būtisku. Vienlaicīgi jāsecina SIA „Zn metālapstrāde” tirgus daļa konkrētajā tirgū ir ievērojami mazāka par BZT tirgus daļu.

Izvērtējot iepriekš minēto, ņemot vērā BZT ievērojami lielāko tirgus daļu, to, ka SIA „Zn metālapstrāde” tirgū darbojas salīdzinoši nesen, BZT mātes kompānijas nozīmi, nepieciešamās investīcijas ienākšanai šajā tirgū, Konkurences padome konstatē, ka BZT piemīt tirgus vara tērauda izstrādājumu apstrādes ar karstās cinkošanas metodi tirgū Latvijas Republikas teritorijā un spēja darboties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem, līdz ar to BZT ieņem dominējošo stāvokli šajā tirgū.

³ <http://www.bzt.lv>

3. Netaisnīga cena

Saskaņā ar Konkurences likuma 13.panta pirmās daļu un pirmās daļas 4.punktu „Jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā: (...) 4) netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citu netaisnīgu tirdzniecības noteikumu tieša vai netieša uzspiešana vai piemērošana (...)”.

Konkrētajā gadījumā Iesniedzējs norādījis, ka BZT tērauda izstrādājumu karstās cinkošanas pakalpojumus sniedz par netaisnīgi zemu cenu.

Atbilstoši tiesu praksei dominējošā stāvoklī esošs tirgus dalībnieks ļaunprātīgi to izmanto, ja tas uzsāk ilgstošu un sistemātisku cenu samazināšanu (cenu karu) nolūkā izstumt konkurentus no konkrētā tirgus. Gadījumā, ja dominējošā stāvoklī esošs tirgus dalībnieks pakalpojumu sniedz par cenām, kas ir mazākas par vidējām mainīgajām izmaksām, uzskatāms, ka tas ļaunprātīgi izmanto savu dominējošo stāvokli. Savukārt, ja noteiktās cenas ir lielākas par vidējām mainīgajām izmaksām, bet mazākas par vidējām kopējām izmaksām, tirgus dalībnieka rīcība, nosakot šādas cenas, uzskatāma par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu tikai, ja tas darīts ar mērķi „iznīcināt” konkurentu.

Vidējās kopējās izmaksas ir fiksēto izmaksu uz produkcijas vienību un mainīgo izmaksu uz produkcijas vienību summa. Vidējās izmaksas uz produkcijas vienību aprēķina, dalot kopējās izmaksas ar produkcijas daudzumu.

Kopējās izmaksas ir fiksēto un mainīgo izmaksu summa.

Vidējās mainīgās izmaksas ir mainīgās izmaksas uz vienu produkcijas vienību.

Vidējās fiksētās izmaksas ir fiksētās izmaksas uz vienu produkcijas vienību.

BZT sniegusi Konkurences padomei informāciju par karstās cinkošanas pakalpojuma pašizmaksu, norādot, ka kopējās izmaksas veido mainīgās izmaksas un fiksētās izmaksas, kā arī procentu maksājumi par aizdevumiem un amortizācijas izdevumi.
(*)

4.tabula SIA "Baltic Zinc Technics" karstās cinkošanas pakalpojuma vidējā cena, vidējās kopējās izmaksas un vidējās mainīgās izmaksas (LVL/kg) mēnesī no 2009.gada janvāra līdz 2010.gada februārim

Mēnesis	Vidējā cena (LVL/kg)	Vidējās kopējās izmaksas (LVL/kg)	Vidējās mainīgās izmaksas (LVL/kg)
2009-janvāris	(*)	(*)	(*)
2009-februāris	(*)	(*)	(*)
2009-marts	(*)	(*)	(*)
2009-aprīlis	(*)	(*)	(*)
2009-maijs	(*)	(*)	(*)
2009-jūnijs	(*)	(*)	(*)
2009-jūlijs	(*)	(*)	(*)
2009-augusts	(*)	(*)	(*)
2009-septembris	(*)	(*)	(*)
2009-oktobris	(*)	(*)	(*)
2009-novembris	(*)	(*)	(*)
2009-decembris	(*)	(*)	(*)
2010-janvāris	(*)	(*)	(*)
2010-februāris	(*)	(*)	(*)

1.diagramma SIA "Baltic Zinc Technics" karstās cinkošanas pakalpojuma vidējā cena, vidējās kopējās izmaksas un vidējās mainīgās izmaksas (LVL/kg)

(*)

Izvērtējot BZT karstās cinkošanas pakalpojuma vidējās cenas un vidējās kopējās izmaksas laika periodā no 2009.gada janvāra līdz 2010.gada februārim, secināms, ka (*), BZT karstās cinkošanas pakalpojuma vidējās cenas noteiktas zem vidējām kopējām izmaksām. Vienlaicīgi secināms, ka šajā periodā BZT karstās cinkošanas pakalpojuma vidējās cenas nav noteiktas zem vidējām mainīgajām izmaksām.

Tā kā normālos tirgus apstākļos BZT saimnieciski nevar būt interese noteikt cenas zem pašizmaksas, Konkurences padome salīdzināja arī pieprasījumu konkrētajā tirgū no 2007.gada janvāra līdz 2010.gadam februārim un tirgus dalībnieku vidējās cenas.

2.diagramma Karstās cinkošanas pakalpojuma kopējais pieprasījums un tirgus dalībnieku sniegto pakalpojumu apjoms (kg)

(*)

No 2007.gada janvāra līdz 2008.gada augustam kopējam pieprasījumam bija tendence palielināties, savukārt no 2008.gada augusta līdz 2009.gada janvārim kopējam pieprasījumam bija tendence samazināties, 2009.gadā svārstības nebija būtiskas, izņemot ievērojamu palielinājumu 2009.gada novembrī, savukārt 2010.gada janvārī un februārī kopējais pieprasījums samazinājās zem 2009.gada līmeņa. (*)

3.diagramma SIA „Baltic Zinc Technics” un SIA „Zn metālapstrāde” karstās cinkošanas pakalpojuma vidējā cena (LVL/kg)

(*)

Dominējošā stāvoklī esošs tirgus dalībnieks var sniegt pakalpojumus par zemāku cenu nekā konkurentam tādēļ, ka pakalpojuma sniegšanas izmaksas ir zemākas nekā konkurentam un tādā veidā izspiest to no tirgus, šāda rīcība nav uzskatāma par ļaunprātīgu. Savukārt, ja dominējošā stāvoklī esošs tirgus dalībnieks sniedz pakalpojumus lētāk nekā konkurents, turklāt par cenu, kas ir mazāka par pakalpojuma sniegšanas izmaksām, šādu rīcību var uzskatīt par ļaunprātīgu, ja tās mērķis ir konkurenta izspiešana no tirgus.

BZT karstās cinkošanas pakalpojuma kopējie apjomi 2009.gadā salīdzinājumā ar 2008.gadu samazinājās par (*), savukārt apgrozījums samazinājās par (*).

Elastīga piedāvājuma tirgus apstākļos, samazinoties pieprasījumam, samazinās arī pakalpojuma sniegšanas apjoms un atbilstoši tam pazeminās pakalpojuma cena.

Salīdzinot BZT un SIA „Zn metālapstrāde” karstās cinkošanas pakalpojuma vidējās cenas nav konstatējams, ka cenu samazināšanas iniciatore būtu BZT, arī SIA „Zn metālapstrāde” izvēlējās cenu samazināšanas stratēģiju. Tāpat nav konstatējams, ka BZT vidējā cena kopš SIA „Zn metālapstrāde” ienākšanas tirgū būtu zemāka par konkurenta vidējo cenu, kaut arī 2009.gadā dažus mēnešus šāda tendence ir vērojama.

Relatīvi zems pieprasījums var radīt ražošanas kapacitātes pārpalikumu, kļūstot par cēloni tirgus dalībnieku pakalpojumu cenu noteikšanai zem izmaksām bez nolūka piemērot pārmērīgi zemas cenas. Tirgus dalībnieki var izlemt palikt tirgū un paciest zaudējumus, cenšoties izdzīvot un cerot uz pieprasījuma pieaugumu nākotnē. Tirgus krituma periodā cenu līmeņa samazināšanās ir likumsakarīga, tomēr arī tirgus krituma periodā dominējoša uzņēmuma ļaunprātīga rīcība – pārmērīgi zemu cenu stratēģijas piemērošana ir iespējama. Tomēr ārējie faktori karstās cinkošanas pakalpojumu tirgū samazina dominējošā stāvoklī esošā tirgus dalībnieka ietekmi.

Vienlaicīgi jāņem vērā, ka BZT bija pieejami papildus finanšu līdzekļi, kurus iespējams izmantot, lai piespiestu otru tirgus dalībnieku sekot cenu politikai ilgstošā laika periodā, kamēr otram tirgus dalībniekam šādas iespējas nav.

Ievērojot BZT dominējošo stāvokli konkrētajā tirgū, BZT ir īpaša atbildība, lai neierobežotu konkurenci šajā tirgū, jo konkurenta palikšana tirgū augstā cenu konkurences spiediena apstākļos ir atkarīga no finanšu resursiem, kas tam ir pieejami.

Konkurences padome izvērtēja arī BZT gada pārskatā par periodu no 2007.gada 1.maija līdz 2008.gada 30.aprīlim, gada pārskatā par periodu no 2008.gada 1.maija līdz 2009.gada 30.aprīlim un operatīvajā gada pārskatā par periodu no 2009.gada 1.maija līdz 2010.gada 28.februārim ietverto informāciju. Secināms, ka BZT parāds A/S „Herning Varmforzinkning” (Dānija) 2008.gada 30.aprīlī bija LVL 41 615, 2009.gada 30.aprīlī bija LVL 934 043, (*), turklāt minētais aizņēmums bija kvalificēts kā īstermiņa aizņēmums. No minētajiem pārskatiem redzams arī, ka veikti ieguldījumi īpašumu iegādē: 2007/2008 – LVL 311 131, 2008/2009 – LVL 741 666, (*). (*), savukārt iepriekšējo pārskata periodu nesadalītā peļņa ir LVL 1 343 980. Tāpat no pārskatiem secināms, ka pašu kapitāls visu laiku tiek saglabāts, nav samazināts, veikti arī nelieli ieguldījumi pamatlīdzekļu iegādē.

(*)

SIA „Zn metālapstrāde” ienākšana tirgū no konkurences viedokļa viennozīmīgi ir vērtējama pozitīvi, tādēļ BZT jāapzinās, ka, pietiekami ilgā laika periodā, cenu noteikšana zem kopējām izmaksām ar nolūku ierobežot konkurenci, var tikt atzīta par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.

Izvērtējot rīcībā esošo informāciju, ievērojot tirgus apjomu kritumu ekonomikas lejupslīdes apstākļos un arī otra konkurenta rīcību, šobrīd nav pamata uzskatīt, ka BZT nolūks būtu izstumt no tirgus konkurentu.

Līdz ar to Konkurences padome konstatē, ka pie pastāvošajiem apstākļiem nav pamata lietas ierosināšanai par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punkta pārkāpumu.

Savukārt, lai ierosinātu lietu par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas pārkāpumu (ģenerālā aizlieguma pārkāpumu), privātpersonas rīcībā ir jānoskaidro tāda darbība (to pazīmju esamība), kas atbilst normas vispārējam tiesiskajam sastāvam, bet neatbilst speciālajam sastāvam.

Ņemot vērā, ka Iesniedzējs bija norādījis konkrēto BZT darbību – nepamatoti zemu pakalpojuma cenas noteikšanu, t.i., netaisnīgu pārdošanas cenu piemērošanu, ko paredz Konkurences likuma 13.panta 4.punkts, kā arī, ka Konkurences padomes rīcībā nav faktu par BZT cita veida darbībām, kuras neatbilst speciālajam tiesiskajam sastāvam, bet kurās saskatāmas ar ģenerālo aizliegumu noteiktā pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes, Konkurences padome uzskata, ka nav pamata lietas ierosināšanai par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulas pārkāpumu.

Konkurences likuma 13.panta 4.punkts ir analogs Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta a) punktam.

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta a) punktu (bijušais Eiropas Kopienas Dibināšanas Līguma 82.panta a) punkts) „*Vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar iekšējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm. Stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties kā: a) tieši vai netieši uzspiestas netaisnīgas iepirkuma vai pārdošanas cenas vai citi netaisnīgi tirdzniecības noteikumi (..)*”.

Lai konstatētu Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta pārkāpumu, ir jākonstatē, ka konkrētais uzņēmums atrodas dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū vai būtiskā tā daļā; ka dominējošā stāvoklī esošais uzņēmums to ļaunprātīgi izmanto; ka dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma darbību rezultātā notiek faktiskā vai potenciāla ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas paziņojuma 2004/C 101/07 „Vadlīnijas par ietekmes uz tirdzniecību koncepcijas piemērošanu, kas izriet no Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma 81. un 82.panta” (*Guidelines on the effect on trade concept contained in Articles 81 and 82 of the Treaty*⁴) (turpmāk tekstā – Vadlīnijas) 18.paragrāfu kritērijs „faktiskas vai potenciālas ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm pastāvēšanu” jāizvērtē ņemot vērā visus tālāk norādītos elementus: a) „tirdzniecība starp dalībvalstīm” koncepcija, b) apzīmējums „var ietekmēt” un c) nozīmīguma koncepcija.

Konkurences padome uzskata, ka BZT darbības konkrētās preces tirgū nevar ietekmēt konkurences situāciju šajos konkrētās preces tirgos citās Eiropas Savienības dalībvalstīs, kā arī tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Vadlīnijās atsevišķi tiek vērtēta ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kas izpaužas kā citu tirgus dalībnieku izslēdzoša rīcība un kā ekspluatējoša rīcība (kaitējoša rīcība, piemērojot pārmērīgas vai nepamatotas cenas).

Tādējādi tiek ņemts vērā Vadlīniju 94.punkts, kas nosaka, ka, „(..) Tirdzniecība starp dalībvalstīm var tikt ietekmēta, ja potenciālais pārkāpējs eksportē vai importē preces no citas dalībvalsts un kad tas ir aktīvs arī citās dalībvalstīs (..)”. Ņemot vērā to, ka konkrētais tirgus ir tērauda izstrādājumu apstrādes ar karstās cinkošanas metodi tirgus Latvijas Republikas teritorijā, kā arī, ka klientu īpatsvars no citām dalībvalstīm ir nenozīmīgs, Konkurences padome konstatē, ka neizpildās Vadlīnijās 18.punktā minētie kritēriji.

Ņemot vērā augstākminēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 13.panta pirmo daļu un pirmās daļas 4.punktu, 23.panta ceturto prim daļu, 28.panta pirmo daļu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta a) punktu,

n o l ē m a:

neierosināt lietu uz SIA „Zn metālapstrāde” 01.02.2010. iesnieguma pamata par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulu un pirmās daļas 4.punktu, kā arī par Līguma par Eiropas Savienības darbību 102.panta a) punktu pārkāpumu SIA „Baltic Zinc Technics” darbībās.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

I.Jaunzeme

⁴ Official Journal of European Union C 101, 27.04.2004.